

vi hidtil havde haft for Landbrugsundervisning. Den Tanke var oppe at tage en Statskole, hvor man gav Undervisningen ganske gratis, og som havde et bestemt Standspræg, idet den skulde tage sine Elever fra Husmandshjem, Folk, der, om de end ikke forpligtede sig til at blive Husmænd, saa dog decideret vare bestemte dertil. En saadan Standsskole var der slaaet til Lyd for fra en vis Side, og der forelaa altsaa den Mulighed at vælge dette. Den anden Mulighed, der forelaa, var at sige: Vi ville ingen Skel sætte; det, vi ville, er at oprette en Skole, der i det hele og store staaar paa samme Plan som de Skoler, hvor der hidtil er givet Landbrugsundervisning, men det ny, vi ville, er at aabne en Mulighed for, at der kan gives en Landbrugsundervisning, der særlig tager Sigte paa det mindre Landbrug. Dette sidste Standpunkt, hvorefter vi altsaa tog Ligestilletheden som Program og tog som Program ikke at sætte nogen Standsforskel, vandt Flertal i Husmandsskolekommissionen, og det er paa dette Grundlag, Husmandsskolekommissionen har stillet sit Forslag. Jeg siger, det er med Glæde, jeg er gaaet med dertil, fordi jeg tror, at naar der er Tale om Forholdet mellem Gaardmænd og Husmænd her i Landet, kunne vi intet bedre Program have i alle Forhold end den fuldstændigste Ligestillethed. Lad os kun gennemføre Ligheden helt igennem, naar som helst der er Tale om at lovgive dem imellem, og være fri for at sætte det sociale Skel. Lad os holde dette fast, lad os gennemføre Ligestillethed helt igennem, lige til Valgretten den Dag, Spørgsmaalet om Valgretten kommer for i dette Ting.

Naar jeg ud fra disse Betragtninger har skullet tage Standpunkt til den Sag, som behandles i Ændringsforslag Nr. 1 i Betænkningen, maatte jeg sige som saa: naar vi have stillet de ny Skoler, der jo ikke ere Husmandsskoler, men ere beregnede paa at tage Folk, der komme hvor som helst fra, og Folk, som, efter at have modtaget Undervisning der, kunne gaa, hvorhen de ville — hvorfor de ogsaa i Lovforslaget kaldes Landbrugsskoler —, naar vi have stillet dem saaledes i Konkurrencen med de andre Skoler, at de staa fuldstændig frit og ogsaa kunne modtage de Elever, som de nuværende Landbrugsskoler kunne modtage, mener jeg, vi ogsaa bør gennemføre Ligestilletheden helt igennem. Jeg var glad ved de Udtalelser, Kultusministeren kom med ved Sagens 1ste Behandling her i Tinget om Attesterne,

thi jeg er ingen Tilhænger af de gamle Attester, som Landbrugsskoleeleverne have maattet møde med, thi enten have de været for strenge, eller ogsaa have de kun været et Skin, og man har maattet se gennem Fingre dermed, saa de ikke have været fuld Sandhed. Det kom ogsaa frem i Ministerens Udtalelser, at han ikke regnede dem for meget. Jeg vil tilstaa, at jeg saa helst, at man afskaffede Attesterne for at skaffe Adgang til disse Skoler, baade de gamle Landbrugsskoler og Husmandsskolerne. Jeg tror, at det Spørgsmaal, om Eleverne ere modne til at modtage Undervisning paa Skolen, er et Spørgsmaal, der alene vedrører Eleverne og Elevernes Forældre og Forstanderen, som skal meddele dem Undervisning. Det er et Spørgsmaal, man kan lade disse tre Parter afgøre. Jeg tror ikke, man skal lovgive derom eller kan lovgive derom. — Det viste sig imidlertid umuligt at gaa denne Vej, og saa gik jeg med til at indføre en Attest, der er saa lempelig, at den ikke kan forhindre nogen eneste ung Mand, som overhovedet kan have nogen Nytte af at modtage Undervisning paa Husmandsskolen, i at søge Skolen. Naar der her under denne Forhandling er talt om, at man ligesom havde rejst en Skranke mod, at Fattigfolks Sønner eller Husmandsbørn skulde kunne komme paa disse Skoler, siger jeg, at der er jo i den Attest ikke Spor af Skranke. Jeg tror ikke, at nogen alvorlig Mand i dette Ting, som ser, hvad der er Tale om at attestere, nemlig blot det, at en Lærer eller en anden Skoleraadet bekendt Mand attesterer, at vedkommende er i Besiddelse af fornøden Modenhed til at modtage Undervisningen, kan paastaa, at vi her skabe nogen som helst Hindring for Adgangen til Skolerne. Derfor har jeg kunnet gaa med til dette Forslag, og jeg maa vedvarende fastholde som principielt rigtigt, som det, der tiltaler mig mest, at naar vi i det hele taget har stillet de ny Skoler lige med Landbrugsskoler, kaldt dem med det samme Navn og sagt, at vi ville intet Standsmærke sætte paa dem, maa vi ogsaa gennemføre Ligestilletheden paa dette Punkt. Maa jeg i øvrigt gøre den korte Bemærkning, at naar der er Tale om, hvad der særlig skulde komme Husmandsstanden til Gavn i de Forslag, der behandlede af Husmandskommissionen, lægger jeg den største Vægt paa de korte Kursus, som skulle behandles under den næstfølgende Sag. Der kan enhver komme, enten han har Attest eller ikke, ung eller gam-